

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Vzdělávání pedagogů v nových přístupech v oblasti sociálního začleňování lidí se zdravotním postižením

Souhrn z realizovaných vzdělávacích kurzů ve snadném čtení

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Autorský kolektiv:

Bc. Anna Handrychová

PhDr. Jaroslava Sýkorová

PhDr. Josef Slowík, Ph.D.

Ing. Milena Tomášková, DiS.

Mgr. Romana Trutnovská

Skripta do snadného čtení upravila Bc. Anna Handrychová z organizace Rytmus – Od klienta k občanovi, o. p. s.

Tento dokument byl vytvořen v rámci realizace projektu „Vzdělávání pedagogů v nových přístupech v oblasti sociálního začleňování lidí se zdravotním postižením“, reg. č. CZ.1.07/1.3.42/03.0012. Tento projekt je spolufinancován z prostředků Evropského sociálního fondu a státního rozpočtu České republiky.

V Karlových Varech 2014

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Obsah

Sociální práce.....	4
Individuální plánování	9
Alternativní a augmentativní komunikace.....	19
Využívání přirozené podpory a dobrovolnictví v integraci lidí s postižením.....	28
Inkluzivní vzdělávání.....	31
Podporované rozhodování a vytváření sociální sítě kolem člověka s postižením.....	41

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Sociální práce

Co je to sociální práce?

Je to předmět jako ve škole, kterým se zabývají odborníci.

Tito odborníci učí další odborníky, například sociální pracovníky, kteří pomáhají lidem, co mají různé problémy.

Například pomáhají chudým lidem.

Nebo pomáhají dětem, o které se rodiče nestarají nebo nemají o ně zájem.

Odborníci se starají také o lidi, kteří mohou být diskriminováni.

Těžké slovo: diskriminace

To znamená, že se někdo k lidem chová nefér.

Nebo že se k nim chová jinak jenom proto,

že má někdo postižení,

nebo že je Rom nebo černochoch,

nebo že nemá práci.

Sociální práce zajišťuje to, aby lidé, co mají problémy,

žili ve společnosti jako všichni ostatní.

Aby mohli dělat stejné věci, jako dělají ostatní.

Aby měli všichni stejné příležitosti.

Pokud tomu tak není, pomáhá se těmto lidem tak,

aby mohli žít v běžném prostředí jako všichni ostatní.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Sociální začleňování, sociální integrace

Sociální začleňování a sociální integrace je způsob práce, kdy odborníci nebo i jiní lidé pomáhají lidem s problémy, aby mohli žít v běžném prostředí jako všichni ostatní.

Například se snaží odstraňovat problémy, kvůli kterým lidé nemohou žít ve společnosti s ostatními.

Snaží se o to, aby se lidé s problémy mohli uplatnit, například ve škole, v zaměstnání nebo v komunitě, ve které žijí.

Co je to sociální vyloučení

Někteří lidé mohou mít takové problémy, kvůli kterým nemohou žít v běžné společnosti jako ostatní lidé.

Mohou být třeba chudí, mají různá postižení nebo se o ně nikdo nestará.

Nikdo jim nepomáhá, aby se jim žilo lépe, nebo aby mohli žít ve společnosti s ostatními.

Sociální začleňování:

Je způsob práce, kdy různí odborníci podporují lidi s problémy, aby mohli opět žít ve společnosti jako všichni ostatní.

Například aby mohli chodit do stejné školy, aby mohli pracovat jako ostatní nebo aby mohli být prospěšní pro komunitu, ve které bydlí.

Stát se musí zajistit podporu nebo pomoc lidem, kteří jsou sociálně vyloučení nebo se jimi mohou stát.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Stát zajišťuje, aby lidé byli ochráněni před využíváním, zneužíváním nebo násilím.

Pokud se někdo chová proti zákonům nebo ubližují druhým, musí být za to potrestán. Tomu se říká **represe**.

Trest a pomoc musí být v rovnováze.

Stát musí zajistit ochranu lidí před nežádoucími jevy.

Nežádoucí jevy jsou například krádeže, násilí nebo zneužití.

Sociální služby – nástroj sociálního začleňování

Aby stát mohl dobře pracovat, tak vytvořil **zákon**.

Zákon pojmenovává a popisuje práva a povinnosti lidí.

Člověk je má dodržovat.

Zákon, ve kterém jsou popsány různé sociální služby,

se jmenuje **Zákon o sociálních službách**, číslo 108/2006 Sbírky.

Řídí se jimi například sociální pracovníci, kteří pomáhají lidem,

co mají různé problémy nebo postižení.

V zákoně jsou sociální služby, které pomáhají dětem, co chodí do školy.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Jsou to například

- **Nízkoprahová centra pro děti a mládež.**

V těchto centrech pracují sociální pracovníci.

Pomáhají dětem nebo jim radí, když mají nějaké problémy.

Například v rodině nebo s kamarády.

Děti v tomto centru tráví svůj volný čas.

- **Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi**

V těchto službách podporují sociální pracovníci celé rodiny,

kteří mají problémy například

s bydlením, s výchovou dětí,

s trávením volného času

nebo se vzděláváním.

- **Intervenční centra**

V těchto centrech pomáhají sociální pracovníci dětem i dospělým,

kteří jsou ohroženi domácím násilím.

Násilí znamená, že někdo někomu ubližuje.

Například křičí nebo někoho bije.

- **Poradny pro cizince**

V těchto poradnách pracují sociální pracovníci,

kteří pomáhají lidem z cizích zemí,

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

kterí se dostali do České republiky.

Například jim pomáhají na úřadech,

s bydlením

nebo jim pomáhají najít práci.

- **Osobní asistence**

Osobní asistence podporuje lidi při zapojení se do běžného života.

Například do školy, do práce nebo v rámci volného času.

Osobní asistenti mohou také pomáhat v domácnosti.

Doporučená literatura:

- HAVRDOVÁ, Z. *Kompetence v praxi sociální práce: metodická příručka pro učitele a supervizory v sociální práci*. Praha: Osmium, 1999. 167 s. [ISBN 80-902081-8-5](#)
- MICHALÍK, J. *Školská integrace dětí se zdravotním postižením*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 1999.
- BAZALOVÁ, B. *Vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami v zemích Evropské unie a v dalších vybraných zemích*. Brno: MÚ, 2006.
- MATOUŠEK, O. *Základy sociální práce*. Praha: Portál, 2012. 312 s. ISBN 978-80-262-0211-0
- MATOUŠEK, O. *Sociální práce v praxi*. Praha: Portál, 2010. 352 s. ISBN 978-80-7367-818-0
- ZÁKON č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, v platném znění.
- STANDARDY KVALITY SOCIÁLNÍCH SLUŽEB, výkladový sborník pro poskytovatele, MPSV 2008

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Individuální plánování

Všichni lidé v naší společnosti mají právo na to žít způsobem, který je považován za běžný.

To znamená, že všichni lidé mají mít ve společnosti stejné příležitosti i možnosti.

Všichni by měli mít možnost vzdělávat se, pracovat, dělat různé koníčky, nebo žít společenským životem.

Někteří lidé, například lidé s postižením nebo s dalšími problémy, se můžou hůře zapojovat do běžného života a potřebují k tomu větší podporu.

O tom, jak by měla podpora vypadat, rozhoduje člověk, který potřebuje pomoci.

Říká se tomu **individuální plánování**.

Při plánování si člověk může říci, co chce nebo nechce.

V čem by potřeboval podporu a jakou.

Individuální plán vychází z toho, jaký člověk je,

co umí, co zvládne

a jaké má zázemí.

Při plánování může člověku pomáhat jeho rodina, kamarádi nebo odborníci.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Jak se individuální plán dělá

Vytváření individuálního plánu se opakuje.

Nový individuální plán navazuje na předchozí.

Průběh plánování:

Nejprve se zjišťují informace, které popisují **současnou situaci**, ve který se je člověk, který potřebuje podporu.

Zjišťuje se, **v čem potřebuje pomoci** a co zvládá sám.

Podle těchto informací se vytvoří individuální plán.

Každý člověk si určí **cíl**, kterého chce dosáhnout.

K tomuto cíli směřují přesné **kroky**.

K naplnění cíle může pomoci organizace nebo kdokoliv jiný, kdo chce pomoci.

V každém plánu je napsáno, do kdy plán trvá.

Když plán skončí, nebo když se změní situace člověka, změní se i plán.

Zjišťujeme, jestli se cíle naplnili a jestli je třeba stále člověka podporovat v této oblasti, nebo už ne.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Po zhodnocení plánu mohou nastat dvě situace:

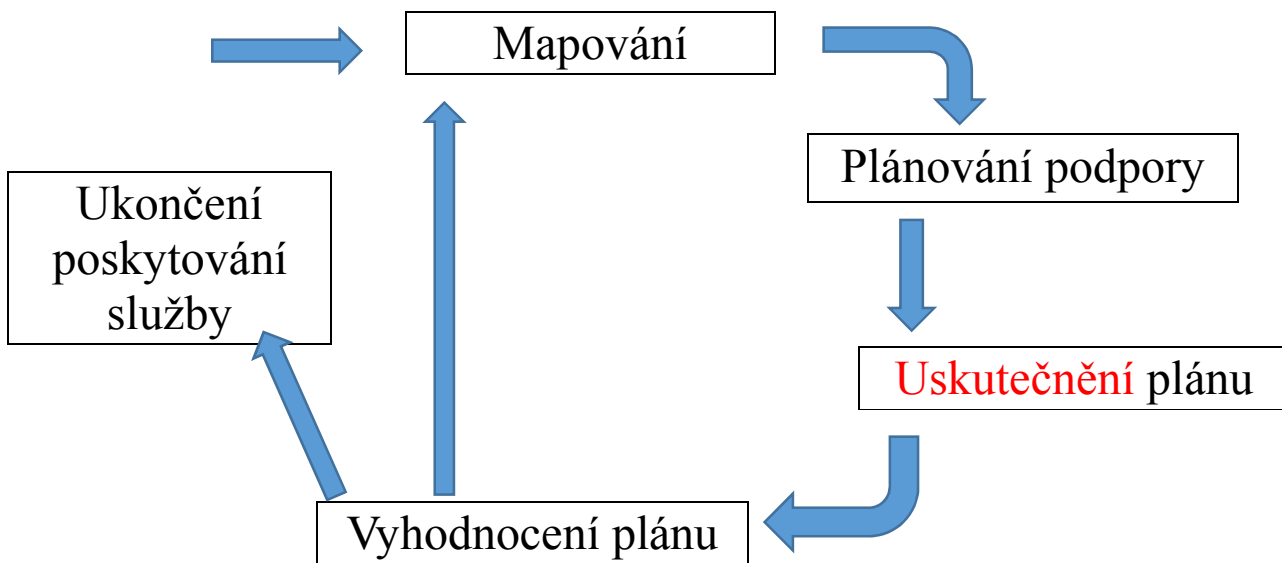
Osobní cíle jsou naplněny a člověk už nepotřebuje žádnou podporu a poskytování služby končí,

nebo

cíl stále trvá a udělá se nový individuální plán.

Poskytování podpory pokračuje.

Průběh plánování:

Při individuálním plánování se zjišťuje, jaké má člověk, který potřebuje podporu, schopnosti a co umí.

Na individuálním plánování by měli být lidé, kteří člověka nejvíce znají. Například rodina nebo kamarádi.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Pokud chce člověk něco změnit, musí se tak rozhodnout sám.

Změna by měla být podle jeho přání nebo potřeby.

Na začátku individuálního plánování je třeba zjistit co nejvíce informací o člověku, který potřebuje podporu.

Říká se tomu **mapování**.

Kruh vztahů

K mapování se může využít **Kruh vztahů**.

Člověk patří do společnosti.

Největším trestem pro člověka je to, když nemůže být s ostatními lidmi.

Když musí být sám.

Aby se člověk začlenil do společnosti, je důležité vědět, jaké lidi má kolem sebe.

Kdo mu pomáhá,

kdo mu radí,

kdo mu dává informace, aby se mohl správně rozhodnout.

Je také důležité vědět, s jakými lidmi má společné koníčky,

jaké má přátele,

kdo ho umí povzbudit.

Je dobré mít okolo sebe lidi, na které se člověk může spolehnout,

kterí mu pomůžou.

Tito lidé můžou člověku pomoci před zneužitím.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Zneužití znamená, že někdo někoho nutí dělat věci, které nechce a které mu ubližují.

Blízcí lidé také mohou dohlédnout na to, aby bylo o člověka dobře postaráno.

Vyplněný kruhu vztahů popisuje skupinu lidí, kteří mohou pomoci s podporou člověka.

Je dobré, když má člověk okolo sebe více lidí, kteří mu pomáhají. Mají více názorů a možností.

Příklad kruhu vztahů

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Mapování vlastní minulosti

Při individuálním plánování se zjišťuje minulost člověka.

Například důležité události v jeho životě nebo důležitá místa.

Mapování podpory

Člověk někdy potřebuje podporu.

Tato podpora nebo pomoc musí být podle toho, jak ji člověk potřebuje.

Jsou různé oblasti podpory.

Například podpora při péči o vlastní osobu, jako je hygiena nebo oblékání.

Další oblast podpory je například podpora při stravování.

Důležitá je ale i oblast podpory v samostatnosti a v uplatnění se ve společnosti.

Mapování toho, co je pro člověka důležité

Pro individuální plánování je důležité zmapovat,

co je pro člověka důležité

a co ne.

Co se děje, když je tento člověk šťastný, spokojený a naplněný.

Je také důležité vědět, co je důležité pro lidi, kteří s člověkem žijí
nebo jsou v kontaktu.

Může to být například zdraví anebo bezpečí tohoto člověka.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Individuální plán podpory

Je to papír, na kterém je napsáno,
v jakých oblastech potřebuje člověk podporu.

Je tam popsáno, jak se mu má pomáhat a kdo mu má pomáhat.

Tato podpora by měla vést člověka k cíli, ke kterému chce dojít.
Cíl je popsáný do budoucnosti.

Aby se cíl správně napsal, používá se jedno pravidlo.
Pravidlo se jmenuje SMART. Toto slovo je z angličtiny.
Každé první písmeno z tohoto slova popisuje vlastnost cíle.

S – specifický.

Specifický znamená přesný.

M – měřitelný.

To znamená, že cíl je popsáný tak, abychom ho mohli po nějaké době
vyhodnotit.

A – akceptovatelný.

To znamená, že je přijatelný.

R – reálný.

To znamená, že se tento cíl dá zvládnout a uskutečnit.

T – termínovaný.

To znamená, že má přesný datum, do kdy se má splnit.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Pokud chceme vědět, jestli je cíl napsaný dobře, můžeme si to ověřit těmito otázkami:

- Je tento cíl pro zájemce významný a přínosný?
- Vychází tento cíl z potřeb člověka?
- Dokážeme si tento cíl představit?
- Dokážeme ho přesně vyjádřit?
- Je popsáný kladně?
- Stojí tento cíl nějaké úsilí pro člověka?

Jak vypadá individuální plán

Jsou různé způsoby, jak individuální plán vypadá.

Každý člověk by měl mít takový individuální plán, aby mu rozuměl.

Je hodně důležité, aby se všechny individuální plány vytvářely společně **s člověkem**.

Každý dobře udělaný individuální plán obsahuje **kroky**, které vedou k cíli.

Tento **cíl** by měl být po určité době vyhodnotitelný.

Plán popisuje každodenní život člověka.

U lidí, kteří nemluví, popisuje projevy toho, co má rád a co nemá rád.

Člověk by měl mít individuální plán u sebe, aby se do něj mohl kdykoliv podívat a chtít něco změnit.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Plán vychází z minulosti a přítomnosti. Cíle jsou popsány do budoucnosti.

Plán vede člověka k co největší **samostatnosti**.

Plán je **jedinečný** pro každého člověka. Nikdo nemá stejný plán, protože každý je jiný.

Plán popisuje takovou podporu, kterou člověk právě potřebuje.

Může se stát, že v průběhu člověk zvládne nebo nezvládne nějakou dovednost.

Plán se podle toho musí také změnit.

Poskytované služby musí také být podle plánu.

Informace, které jsou v plánu, slouží i lidem, kteří s člověkem pracují.

Individuální plán také obsahuje popis rizikových událostí, které mohou nastat při naplňování plánu.

Riziko znamená nějaké nebezpečí.

V plánu je také popsáno, jak se má člověk zachovat, co má dělat, když k takové rizikové události dojde.

Je důležité zjistit, které rizikové situace zvládá člověk sám nebo v kterých rizikových situacích potřebuje pomoci při jejich řešení.

Je důležité, aby bylo riziko pro člověka **přiměřené**.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

To znamená, aby neohrozilo jeho život nebo zdraví.

Doporučená literatura:

- BEDNÁŘ, M. *Kvalita v sociálních službách*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2012.
- BEDNÁŘ, M. *Manuál zavádění standardů kvality sociálních služeb do praxe*. Olomouc: CARITAS - VOŠ, 2011.
- STANDARDY KVALITY SOCIÁLNÍCH SLUŽEB, Příloha č. 2 Vyhlášky MPSV č. 505/2006 Sb., v platném znění.
- ZÁKON č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, v platném znění.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Alternativní a augmentativní komunikace

Komunikace:

To jsou různé způsoby, které lidem s postižením pomáhají mluvit a rozumět různým informacím.

Můžou to být například počítače,

snadné čtení s obrázky

nebo Braillovo písmo pro nevidomé lidi.

Abychom si rozuměli, musí být splněny 3 důležité věci:

Kontakt:

Aby probíhala komunikace, musíme se s někým sejit

Kontext:

Všichni, co mluví, si musí rozumět – musí vědět proč spolu mluví

a o čem spolu mluví

Kód:

Komunikace musí být srozumitelná pro všechny.

Komunikace nebude fungovat, když si nebudeme rozumět.

Například neslyšící člověk požívá znakový jazyk.

Když chceme, aby nám rozuměl, musíme znakový jazyk používat také.

Existují dva druhy komunikace:

Alternativní komunikace a augmentativní komunikace

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Augmentativní komunikace:

Jsou způsoby komunikace, které doplňují komunikaci, která už je.

Například člověk hůře mluví a občas je mu špatně rozumět.

Abychom si rozuměli více, používáme navíc ke komunikaci obrázky, předměty nebo i znaky.

Tím se zlepšuje porozumění i vyjadřování pomocí řeči.

Alternativní komunikace:

Někteří lidé s postižením nemohou vůbec mluvit.

A tak se musí mluvené slovo úplně nahradit jiným způsobem komunikace.

Například znakovým jazykem.

Nejčastěji používané způsoby alternativní a augmentativní komunikace

Znak do řeči

Znak do řeči se používá pro lidi, kteří mají problémy s mluvením.

Při mluvení používá člověk zároveň i znaky.

Znaky jsou přesné pohyby rukama, které znamenají určité slovo.

Znakují se jenom některá slova ve větě.

Tím se zlepšuje komunikace.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Makaton

Makaton se používá u lidí s postižením.

Je to způsob komunikace, při které se mluví

a zároveň se ukazují přesné znaky rukama.

Znakují se jenom důležitá slova ve větě.

Makaton má asi 350 znaků.

Bliss

Tento způsob komunikace používá jenom jednoduché obrázky.

Každé slovo má svůj obrázek.

Každý obrázek může znamenat více slov.

Piktogramy

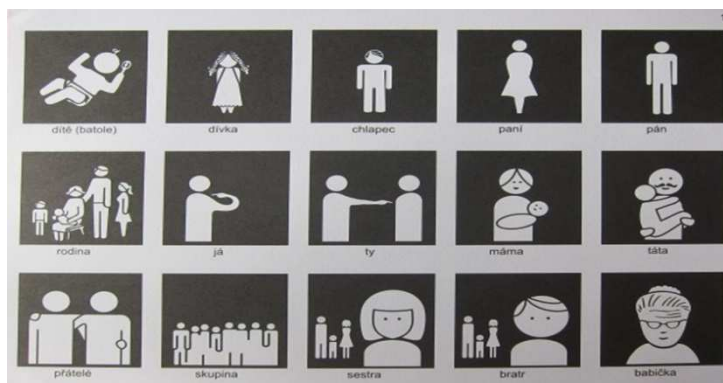
Piktogramy jsou hodně jednoduché obrázky.

Zobrazují různé předměty, činnosti nebo vlastnosti.

Rozumí jim všichni.

Piktogramy se často používají na veřejných místech.

Například ve veřejných budovách nebo v dopravních prostředcích.

Obr. 1: Ukázka piktogramů (zdroj: <http://www.autismus-a-my.cz>)

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

VOKS

Výměnný obrázkový komunikační systém.

Je to soubor několika obrázků, které jsou uloženy například v deskách.

Člověk je nosí celou dobu u sebe, aby je mohl kdykoliv použít.

Obrázky jsou srozumitelné i pro lidi, kteří je nikdy neviděli.

Sociální čtení

Pomocí sociálního čtení se poznávají a vysvětlují různé obrázky, slova nebo více slov v okolním prostředí.

Člověk k tomu nepotřebuje umět číst.

Facilitovaná komunikace

Facilitovaná komunikace znamená usnadňovaná komunikace.

Facilitátor je člověk, který usnadňuje komunikaci člověku, který špatně mluví nebo nemluví vůbec.

Facilitátor má svou ruku položenou na ruce člověka s postižením.

Člověk s postižením vyťukává písmena na klávesnici počítače nebo na tabulce s obrázky.

Vyjadřuje tak svoje myšlenky a potřeby.

Může se stát, že s rukou nebude pohybovat člověk s postižením, ale facilitátor.

Potom mohou být informace nepravdivé.

Znakový jazyk

Znakový jazyk používají neslyšící lidé.

Znakový jazyk používá gesta.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Gesta jsou pohyby rukama.

Má svá pravidla.

Nemá psanou podobu.

Prstová abeceda – daktylní abeceda

Prstová abeceda se dělá na prstech a na dlaních u ruky.

Každá poloha prstu znamená jedno písmeno.

Prstovou abecedu používají neslyšící lidé.

Pomáhá jim rozumět novým jménům, cizím slovům nebo odborným slovům.

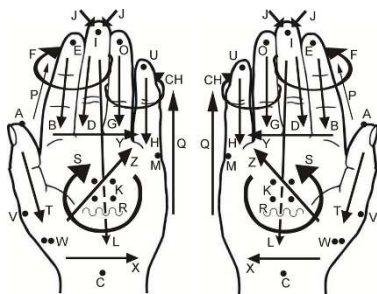
Lormova abeceda

Lormovu abecedu používají hluchoslepí lidé,

Jsou to lidé, kteří neslyší ani nevidí.

Každý dotek na dlaní znamená určité písmeno.

Lormova abeceda

Obr. 2: Ukázka systému LOR

Tadoma

Tadomu používají lidé, kteří jsou od narození hluchoslepí.

Hluchoslepý člověk má svoji ruku položenou na tvář člověka, který mluví.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Malíčkem cítí chvění hrdla.

Palcem cítí pohyby rtů.

Ostatními prsty cítí tvář.

Totální komunikace

Lidé komunikují různými způsoby.

Například používají znaky, předvádí činnost bez mluvení, používají prstovou abecedu.

Snaží se rozumět pohybu rtů.

Mohou i psát nebo číst.

Všechno používají dohromady, aby si rozuměli.

Komunikační pomůcky

Kromě obrázků a předmětů se ke komunikaci mohou použít:

Elektronické komunikátory

Elektronický komunikátor je zařízení, které má hlasový výstup.

Hlasový výstup znamená, že přístroj umí mluvit některá slova.

Slouží k tomu, aby se lidé, kteří nemluví, dorozuměli a naučili se mluvit.

Speciální počítačové pomůcky

Aby lidé s různým postižením mohli pracovat na počítači, používají k tomu různé pomůcky.

Například počítače s hlasovým výstupem pro slepé lidi.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Používají se také velké klávesnice nebo dotykové obrazovky pro lidi, kteří hůře vidí.

Počítačový komunikační software

Počítače mohou také pomáhat při komunikaci.

Těžké slovo **Software**: Každý počítač, aby mohl dobře pracovat, má své programy.

Software znamená více programů v jednom počítači.

Počítače mohou mít různé programy pro lidi s postižením.

Například výukové programy.

Program pro nápovědu slov.

Program, který přepisuje mluvené slovo do psané podoby nebo do znaků.

Používají se také tablety. Tablet je hodně malý počítač.

Obr. 3: Ukázka elektronického komunikátoru (zdroj: <http://www.spektra.eu>)

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Rady pro používání alternativní a augmentativní komunikace.

U malých dětí s problémy s řečí se musí začít používat alternativní a augmentativní komunikace co nejdříve.

Dětem pojmenováváme všechno, co se děje okolo nich.
Používáme jednoduchá slova.

Stejně slovo musí znamenat stejnou věc.

Říkáme krátké věty a doprovázíme to pohyby obličeje.

Nejprve učíme děti pojmenovat předměty.

Potom měníme předměty za obrázky.

Potom měníme obrázky za znaky.

Vytváříme soubor obrázků, kterému dítě rozumí a může ho používat ke komunikaci.

Úprava textů do snadného čtení.

Texty se upravují do snadného čtení hlavně pro lidi s mentálním postižením.

Snadné čtení se používá u lidí, co hůře čtou a hůře rozumí textu.

Používají se jednoduché a krátké věty.

Používají se jednoduchá a známá slova.

Když je slovo těžké, musí se popsat.

V textu se mohou používat i obrázky.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Doporučená literatura:

- BEYER, J., GAMMELTOFT, L. *Autismus a hra: příprava herních aktivit pro děti s autismem*. Praha: Portál, 2006. ISBN 80-736-7157-3.
- HRDLIČKA, M., KOMÁREK, V. *Dětský autismus*. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178- 813-9.
- JANOVCOVÁ, Z. *Alternativní a augmentativní komunikace*. Brno: Masarykova univerzita, 2004. ISBN 80-210-3204-9.
- KLENKOVÁ, J. *Logopedie*. Praha: Portál, 2006. ISBN 978-80-247-1110-2.
- KUBOVÁ, L. *Řeč obrázků: Piktogramy*. 1. vydání, Praha: Parta, 2011. ISBN 978-80-7320-175-3.
- KUBOVÁ, L., ŠKALOUDOVÁ, R. *Znak do řeči*. 1. vydání, Praha: Parta, 2012. ISBN 978-80-7320-178-4.
- LECHTA, V. *Symptomatické poruchy řeči u dětí*. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-433-5.
- RICHMAN, S. *Výchova dětí s autismem*. Praha: Portál, 2006. ISBN 80-7367-102-6.
- SLOWÍK, J. *Komunikace s lidmi s postižením*. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-691-9
- ŠKODOVÁ, E.; JEDLIČKA, I. ET AL. *Klinická logopedie*. 2. vyd. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-340-6.
- THOROVÁ, K. *Poruchy autistického spektra*. 1. vyd. Praha: Portál, 2006. ISBN 80-7367-091-7.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Využívání přirozené podpory a dobrovolnictví v integraci lidí s postižením

Co je to dobrovolnictví?

Kdo je dobrovolník

Dobrovolník je člověk, který se sám rozhodne, že chce věnovat svůj čas někomu jinému.

Například bude pomáhat lidem, kteří to potřebují
Nebo bude dělat další činnosti, které jsou potřeba.

Dobrovolník to vždycky dělá zadarmo.

Dobrovolník není pracovník zařízení.

Nepracuje za ostatní.

Jeho práce přináší lidem něco navíc.

Třeba pomáhá lidem radovat se nebo trávit volný čas.

Jak vypadá dobrovolnictví

Člověk se musí sám rozhodnout, jestli chce dělat dobrovolníka
nebo ne.

Nikdo ho nesmí nutit dělat.

Dobrovolník dělá práci zadarmo.

Nedostává za ni peníze.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Často se dobrovolníci mohou zaplatit

- Peníze na cestu
- Peníze na pracovní pomůcky
- Může zadarmo chodit na různé akce
- Může dostat malý dárek jako poděkování za práci

Kde všude se dá dělat dobrovolnictví

- V sociálních službách
- Ve zdravotnictví
- S dětmi a mládeží
- V kultuře
- Ve sportu
- V ekologii – pomáhat životnímu prostředí

Typy dobrovolnictví

- **Neformální dobrovolnictví**

Neformální znamená, že jdu jako dobrovolník pracovat sám.

Nepomáhá mi žádná organizace.

- **Formální dobrovolnictví**

Pracuji jako dobrovolník pod nějakou organizací.

Například pod dobrovolnickým centrem.

Formy dobrovolnictví – jak ještě může dobrovolnictví vypadat

- Dobrovolnictví může být **dlouhodobé**.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

To znamená, že člověk dělá dobrovolníka dlouho a pravidelně.

- Dobrovolnictví může být **akční**

To znamená, že dělám dobrovolníka jen na jednu krátkou akci.

- Dobrovolnictvím je i **dárcovství**.

To znamená, že dobrovolně daruji peníze nebo nějakou službu.

Třeba učím zadarmo na škole.

Proč se chtějí lidé stát dobrovolníky?

Chtějí pomáhat

Chtějí získat nové zkušenosti. Třeba s novou prací nebo s lidmi s různým postižením.

Být dobrovolníkem může být i výhoda kvůli tomu, aby se člověk dostal na nějakou školu.

Chtějí mít nové kamarády a známé.

Nemají práci a chtějí pomáhat.

Doporučená literatura:

- SOZANSKÁ, O., TOŠER, J. *Dobrovolníci a metodika práce s nimi v organizacích*. Praha: Portal, 2006. 152 s. ISBN 9788073671785.
- Satelitní účet neziskových institucí Českého statistického úřadu.
- www.dobrovolnik.cz

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Inkluzivní vzdělávání

Všichni lidé mají právo na vzdělání.

Lidé s postižením také.

Všechny děti by měly mít možnost chodit do školy s dětmi bez postižení.

Tomu se říká **inkluzivní vzdělávání**.

Lidé s postižením mají právo na podporu nebo pomoc při učení, jakou potřebují.

Inkluzivní přístup

Se týká všech.

Vede k tomu, aby se lidé učili a žili společně.

Každý člověk je jiný. Jinak se chová, má rád něco jiného. Má své názory.

Je důležité, aby se uznávalo, že je každý jiný.

Inkluze vede k utváření nových vazeb ve společnosti.

Inkluze vychází z toho, co člověk umí, jaké má schopnosti a jak se to dá využít.

Inkluze souvisí s chováním a jednáním člověka.

Jak vypadá inkluzivní škola?

Je vstřícná k lidem s postižením

Prostředí ve škole musí být připravené pro děti s postižením.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Učitelé by měli vědět, jak se mají chovat k lidem s postižením a jak je učit.

Učitelé by se měli vzdělávat a zkoušet nové věci,

aby mohli pracovat s lidmi s postižením.

V inkluzivní škole se ví, že lidé jsou různí. Všichni to přijímají.

Je to pro školu výhoda.

Je to dobrá zkušenost pro všechny lidi ve škole.

Učitelé pomáhají žákům s tím, co potřebují

Učitelé umí ocenit rozdíly mezi lidmi a umí s tím pracovat

Ve škole je důležitý průběh učení.

Výkon není tak důležitý.

Učitelé pracují tak, aby rozdíly mezi lidmi byly výhodou.

Inkluzivní škola má přínos pro každého.

Pro žáky, učitele, pro okolí.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Doporučená literatura:

- BAZALOVÁ, B. *Vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami v zemích Evropské unie a v dalších vybraných zemích*. Brno: MU, 2006.
- ČAPEK, R. *Třídní klima a školní klima*. Praha: Grada, 2010.
- HÁJKOVÁ, V.; STRNADOVÁ, I. *Inkluzivní vzdělávání*. Praha: Grada, 2010.
- JESENSKÝ, J. *Kontrapnty integrace zdravotně postižených*. Praha: Karolinum, 1995.
- KOCUROVÁ, M. *Integrace žáků se specifickou poruchou učení*. Praha: PedF UK, 2001.
- LECHTA, V. *Základy inkluzivní pedagogiky*. Praha: Portál, 2010.
- SLOWÍK, J. *Speciální pedagogika*. Praha: Grada, 2007.
- <http://www.inkluze.cz>
- <http://www.inkluzivniskola.cz>
- <http://www.rytmus.org>
- <http://www.ferovaskola.cz>
- Zákon č. 561/ 2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (ve znění pozdějších předpisů)
- Vyhláška MŠMT ČR č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních (ve znění pozdějších předpisů)
- Vyhláška MŠMT ČR č. 73/2005 Sb., o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a vzdělávání dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných (ve znění pozdějších předpisů)

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Podporované rozhodování a vytváření sociální sítě kolem člověka s postižením

Jak poskytovat podporu při rozhodování:

Poskytování podpory při rozhodování vychází z Úmluvy o právech osob se zdravotním postižením. Úmluva je mezinárodní zákon o právech lidí s postižením.

Důležité věci o rozhodování:

Lidé s postižením mají stejné právo se rozhodovat o důležitých věcech jako ostatní lidé.

Všichni lidé mají stejná práva.

Lidé často potřebují dělat právní úkony.

Právní úkon je třeba:

- Nakupování
- Podepsání smlouvy
- Svatba

Aby člověk mohl dělat právní úkony, musí mít způsobilost k právním úkonům.

Lidé s postižením musí mít stejnou způsobilost k právním úkonům jako všichni ostatní.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

To, že člověk má problémy s mluvením,
není důvod, aby zbavený nebo omezený ve způsobilosti k právním úkonům.
Když má člověk s postižením problémy komunikovat,
mělo by se mu pomoci.
Abychom mu všichni rozuměli.

Když se člověk s postižením potřebuje rozhodnout, musí se mu zajistit podpora
nebo pomoc podle toho, jak ji člověk potřebuje.
Je důležité, aby člověku s postižením pomáhali
jako první
jeho rodina a kamarádi.
Všichni lidé mají právo na pomoc nebo na podporu při rozhodování.

Člověk má právo na nerozumná rozhodnutí.
I lidé s postižením mohou udělat nerozumné rozhodnutí.

Pokud se zjistí, že člověk s postižením nemůže udělat určité rozhodnutí,
musí mu pomoci lidé, kterým věří.

Pomohou mu rozhodnout se podle jeho životního příběhu
a podle toho, co má rád.
Nikdo nesmí rozhodovat za člověka s postižením.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Podporované rozhodování v novém Občanském zákoníku

Lidé s postižením potřebují někdy pomoc nebo podporu při rozhodování.

Tomu se říká **podporované rozhodování**.

Občanský zákoník je dokument, kde jsou napsané různé zákony.

Třeba zákony třeba zákony o vlastním majetku.

V novém občanském zákoníku je také napsáno,
jak se mohou lidé s postižením rozhodovat.

Úmluva o právech lidí s postižením

Občanský zákoník vychází z **Úmluvy o právech lidí s postižením**.

Úmluva byla podepsána Českou republikou v září 2009.

Tam je napsáno, že státy musí zajistit všem lidem právní způsobilost.

Nesmí se toho zneužívat.

Musí se dodržovat práva, vůle člověka
a také to, co je pro něj důležité.

Dříve za lidi často rozhodoval opatrovník.

Říká se tomu **náhradní rozhodování**.

Člověk mohl být **nesvéprávný**.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

To znamená, že nemohl dělat žádné právní úkony.

Nebo mohl být **částečně nesvéprávný**.

To znamená, že některé právní úkony mohl dělat.

Ale třeba jen v omezené míře.

Například si mohl kupovat věci jenom do 1000 korun měsíčně.

Podle nového občanského zákoníku je důležité,

aby člověk při rozhodování měl

podpůrce nebo nějakého člověka, kterému věří.

Aby mu pomohl s rozhodováním.

Říká se tomu **podpůrné nebo asistované rozhodování**.

Nový občanský zákoník

Platí od 1. 1. 2014.

Podle nového občanského zákoníku nemůže být člověk nesvéprávný.

Může být jenom omezený ve svéprávnosti.

Než soud se rozhodne, že bude mít člověk opatrovníka,

musí se hledat další možnosti, jak pomoci člověku.

Například:

- **Podporované rozhodování**
- **Zastoupení členem domácnosti**

To znamená, že člověku pomáhá v rozhodování někdo z rodiny.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- **Předběžné prohlášení**

Předběžné prohlášení se píše ve chvíli, když si člověk myslí, že bude tak nemocný, že za něj bude muset někdo rozhodovat.

Napíše se tam, jak chce, aby se za něj rozhodovalo,

Nebo kdo by za něj měl rozhodovat.

Rozhodování musí být v nejlepším zájmu člověka.

Opatrovnictví člověka podle nového občanského zákoníku

Soud rozhoduje, kdo bude opatrovníkem člověka.

Soud také rozhoduje, jestli ho bude mít nebo ne.

Opatrovníka mají:

- lidé omezení ve svéprávnosti
- lidé, kteří mají zdravotní potíže, které jim nedovolují hospodařit s penězi nebo hájit si svá práva
- lidé, o kterých se neví, kde bydlí
- lidé, které nikdo nezná a kteří potřebují pomoci při hájení práv

Podporované rozhodování v novém občanském zákoníku

Lidé s postižením potřebují někdy radu nebo pomoc při rozhodování.

Tomu se říká **Nápomoc při rozhodování**,

nebo **Podporované rozhodování**.

Pokud soud přemýšlí, jak podpořit člověka s postižením,

musí nejprve přemýšlet o podporovaném rozhodování.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Před opatrovníkem nebo před členem domácnosti.

Když chce člověk pomoc v rozhodování,
napíše se smlouva.

Říká se jí **smlouva o nápomoci**.

Smlouvu musí schválit soud.

Člověk, který pomáhá s rozhodováním, je **podpůrce**.

Podpůrce nesmí rozhodovat za člověka.

Může se stát, že člověk udělá nerozumný právní úkon.

Například si půjčí hodně peněz a podepíše smlouvu.

Podpůrce může říci, že nesouhlasí s podpisem a smlouva je neplatná.

Může se stát, že se člověku podpůrce nelíbí.

Že se nechová tak jak by měl.

Člověk může říci, že ho nechce.

Nebo to může říci někdo jiný,

když si myslí, že udělal něco závažného proti člověku.

Výhody smlouvy o podpůrcovství:

Podpůrce může být s člověkem na schůzkách.

A pomáhat mu.

Například u lékaře, na úřadech, v bance.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Podpůrce může hodně pomoci člověku při navrácení svéprávnosti.

Smlouva o podpůrcovství může být kdykoliv změněna nebo zrušena.

Pokud nefunguje dobře.

Může být sepsána s jiným podpůrcem.

Technika podporovaného rozhodování

Osobní profil

Osobní profil je papír, který popisuje, co je pro člověka důležité a jak mu správně pomoci.

Lidé okolo něj pak vědí, jaké má člověk dobré vlastnosti, koníčky a jak mu správně pomoci.

Osobní profil se může využít při podporovaném rozhodování.

Lidé musí znát dobré vlastnosti člověka, aby s ním byli, podporovali ho a přátelili se s ním.

Aby se kolem člověka mohl vytvořit kruh blízkých lidí.

Osobní profil se vytváří s člověkem, který potřebuje podporu.

Při tvorbě profilu by mu měli pomoci blízcí lidé.

Třeba rodiče, sourozenci, sociální pracovníci nebo podpůrci.

V profilu musí být přesně napsáno, co je pro člověka důležité.

Musí tam být také jeho dobré vlastnosti.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Osobní profil může být běžným papíře.

Je na něm fotka člověka a další obrázky.

Profil by měl vypadat tak, jak si člověk přeje.

Profil má 3 části:

Co na mě lidé obdivují

Co je pro mě důležité

Jak mě můžete podpořit

Jak zjistíme, co na člověku lidé obdivují:

Musíme si odpovědět na tyto otázky

- **Jaké dary má člověk v rukou?**
Například že je pracovitý.
- **Jaké dary má člověk v hlavě?**
Například že je hodně přemýšlivý.
- **Jaké dary má člověk v srdci?**
Například že je kamarádský.
- **Jaké dary má člověk v jeho minulosti.**
Co například zdědil po rodičích.

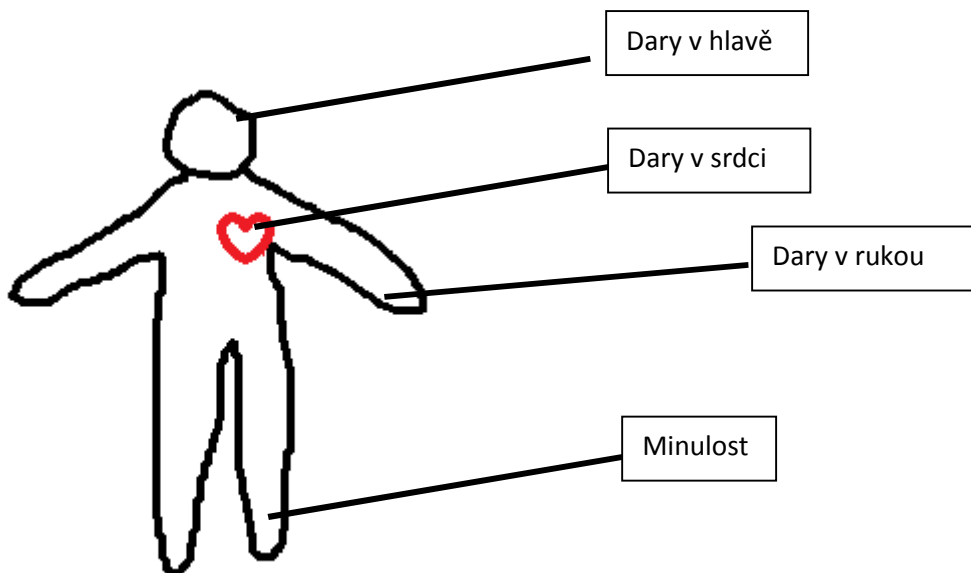
Na velký papír se nakreslí postava.

K ní se dopíše otázky.

Do papíru se dopisují dobré vlastnosti člověka.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Jako je to na obrázku.

Jak zjistíme, co je pro člověka důležité:

Člověk musí říci, jak vypadá jeho dobrý den a jeho špatný den.

Co se v tu chvíli děje.

Popisují se situace, jména lidí, volný čas, zájmy.

Všechno se píše na velký papír.

Jako je to na obrázku.

Můj dobrý den ☺	Můj špatný den ☹

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Jak zjistit podporu, kterou člověk potřebuje?

Musí se zjistit, co člověku pomáhá.

Jak mu nejlépe pomoci nebo ho podpořit.

Musí se to psát přesně.

Aby všichni věděli, jak se mají k člověku chovat.

Informace o potřebné pomoci se získají hlavně od lidí,

kteří člověka podporují.

Od blízkých lidí člověka.

Takto vypadá osobní profil

PETŘIN OSOBNÍ PROFIL

Co na mně lidé obdivují:
Jsem přátelská,
roztomilá, má ráda lidi,
jsem energická,
zábavná, umím si říci
svůj vlastní názor

Jak mě můžete podpořit?
Pro Petru je důležité, aby si mohla o volných
chvilách dělat věci, které má ráda a nebyla přitom
rušena.
Petra potřebuje mít naplánované aktivity,
potřebuje stále něco dělat, jinak se začne nudit a
začne být rozrušená.
Petra potřebuje mít u sebe obrázky činností,
které bude dělat během dne.
Jednou týdně potřebuje Petra zavést autem ke
kamarádce Pavlíně.

Co je pro mě důležité:
Potřebuji prostor na běhání, mám ráda
mobilní telefony – jejich vyzvánění, ráda
mluvím a zpívám do telefonu, ráda si hraji
se svým medvědem, jednou týdně se
potřebuji vidat se svými přáteli. Když vím,
co se budu dělat ten den.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

V Karlovarském kraji se věnují také podpůrcovství

Pracuje tam **metodik**.

Metodik je odborník, který:

- Pomáhá hledat lidi s postižením, kteří potřebují podpůrce.
- Zjišťuje o lidech s postižením, jak žijí, co dělají, jaké mají zájmy a potřeby.
- Zjišťuje, jaké lidi má člověk s postižením okolo sebe.
- Hledá pro lidi s postižením vhodné podpůrce.
- Metodik pracuje s některými dobrovolníky.

Metodikovi pomáhá i **dobrovolnické centrum**.

Hledají dobrovolníky, kteří by chtěli být podpůrci.

Dobrovolníci jsou také podpůrci pro člověka s postižením.

Doporučená literatura:

- Aby VŠECHNY děti chodily do školy rády, dostupné: http://www.rytmus.org/ke_stazeni_2&subdir=36
- Metodika podporovaného rozhodování, dostupná z: <http://www.instand.cz/cz/ke-stazeni.html>
- Úmluva o právech osob se zdravotním postižením
- Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
- [Zpráva ze stáže v Britské Kolumbii, dostupná z: http://www.instand.cz/cz/ke-stazeni.html](http://www.instand.cz/cz/ke-stazeni.html)
- Zpráva ze stáže ve Švédsku, dostupná z: <http://www.instand.cz/cz/ke-stazeni.html>